

Makale Künyesi (Araştırma): Gülden, B. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kültürel boyutunu ele alan çalışmaların incelenmesi: meta-sentez çalışması. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 15-44.

<https://doi.org/10.32321/cutad.1187941>

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN KÜLTÜREL BOYUTUNU ELE ALAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: META-SENTEZ ÇALIŞMASI¹

Bahadır GÜLDEN²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde “kültür”e yönelik makale türündeki araştırmaları irdeleyerek “kültür” üzerine temel eğilimleri ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde araştırma verileri meta-sentez yöntemiyle elde edilerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürün herhangi bir yönünü inceleyen makaleler tespit edilmeye çalışılmış ve 2010-2020 yılları arasında yayınlanan 48 adet çalışmaya ulaşılmıştır. Söz konusu çalışmaların ortaya koyduğu verilerden hareketle ilgili araştırma alanlarında birbirini destekleyen ya da birbiriyle çelişen sonuçlar başta olmak üzere başlıca şu konularda tespitler yapılmıştır.

Yapılan araştırmaların ikisinde karma yöntem, 45’inde nitel yöntemler tercih edilirken hiçbirinde nicel yöntem tercih edilmemiştir. Doküman analizi (22), görüşme (9), içerik analizi (5), meta-analiz (2), tarama yöntemi ve deneysel yöntem (1) çalışmalarda en sık tercih edilen yöntemlerdir. Geniş ve göreceli bir kavram alanına sahip olan kültürün somut bir ölçüt haline getirilmesi ve bulguların geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için CEFR (7), SOKÜM (3), Brooks (2), Byram (1), Moran (1) gibi belirli kültürel tasniflerden yararlanılırken 7 çalışmada herhangi bir standart benimsenmemiştir. En sık irdelenen örneklemeler ders kitapları (25), öğrenciler (5), öğretmenler (3), metinler (3) olmuştur. Benzer örneklemeleri inceleyen çalışmaların bulguları bir arada ele alınarak bütüncül verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu değerlendirmelerden hareketle yapılabilecek kültür odaklı araştırmaların benimseyeceği kültürel standartlara, desenlere, yöntemlere, örneklem ve konu alanlarına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, kültür, kültürel standart, meta-sentez.

¹ Bu makale, II. Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu’nda sözlü olarak sunulan ancak tam metni yayımlanmayan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Kültür Boyutuyla İlgili Yapılan Çalışmalarda Benimsenen Kültürel Ölçütler” adlı bildirinin içeriği geliştirilerek üretilmiştir.

² Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Dr. Öğr. Üyesi bahadirculden@bayburt.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-1917-8813>

GİRİŞ

Yabancı/ikinci dil öğretiminde hedef kültürün önemli bir faktör olduğu sonradan fark edilen bir gerçekliktir. XIX. yüzyılın sonuna kadar kültür, yabancı dil öğretiminde önemli görülmemiş, 1970'lerde ise dil öğretmenlerinin dilin kültürde derinden kök saldığı ve ondan ayırlamayacağı gerçeği fark edilmiştir (Kitao, 1991). Bu gerçeklikten hareketle de kültürün yabancı/ikinci dil öğretimindeki rolü çeşitli açılardan irdelenmeye değer bulunmuş ve artan bir ilgiye bağlı olarak kültürel araştırmaların sayısında da bir artış meydana gelmiştir.

Kültürü oluşturan en temel unsurun dil olduğu gerçeğinden hareketle ikinci dil öğretiminin hedef dilin kültüründen bağımsız düşünüleceğini söylemek mümkündür. Diller, yalnızca kendilerini oluşturan kelime, kelime öbekleri, ekler ve bunların kullanım esaslarını düzenleyen dil bilgisi kurallarından ibaret sistemler değildir. Dil bir anlam, dil öğrenimi ise anlamlandırma işidir. Dolayısıyla binlerce yıllık bir süreç içerisinde kendine özgü kurallar, yapılar oluşturan dili yapılandırmacı anlayışın özüne uygun olarak anlamlandırabilmek için o dilin kültürünü de öğrenmek gerekmektedir. “Dil öğreniminin büyük ölçüde prova odaklı olması nedeniyle öğrenme ve kültürel deneyim karşılıklı olarak birbirini destekleyicidir” (Buttjes ve Byram, 1991, s. 20). Bilhassa günümüzde hem ana dili hem de yabancı/ikinci dil olarak Türkçenin öğretimi sürecinde benimsenen öğretim yaklaşımında, bireyin belirli ilkeler doğrultusunda mevcut bilgilerinden hareketle yeni bilgi ve becerileri anlamlandırması beklenir. Kültür ve dil kavramları ise birbiriyle doğrudan ilişkili olan ve buna bağlı olarak birinin edinilmesi, diğersinin de belirli oranda edinilmesini gerekli kılan iki kavramdır. “Bu bakımdan kültür, sadece bir içerik değil, aynı zamanda öğrenmeye dâhil olan dinamik bir süreçtir” (Cortazzi ve Lixian, 1999, s. 196). Kramsch (1994) ikinci dilin öğretiminde kültürün rolünün geçmişe nazaran ciddi şekilde değiştiğini ve benimsenen bu anlayışın şimdiye kadar dil öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından tasavvur edilenden çok daha zengin bir kültür öğretimi anlayışına zemin hazırladığını düşünür. Özellikle kültürler arası farklılıklar ve genel algılar üzerine yapılacak etkinliklerle öğrencilerin sistematik eğitimine erkenden başlanarak farklı görme biçimlerini benimsemeleri desteklenmelidir.

Kültür ve dil arasındaki ilişki, bu nedenle girift bir yapıda olup yeni bir dil öğrenme durumu, beraberinde yeni bir kültüre de hâkim olunması zorunluğunu ortaya çıkarmakta ve “kültürel öğrenme”nin kapıları dil öğrenim süreçlerine açılmaktadır. Kültürel öğrenme, öğrenciler arasında ortak anlam yaratma sürecidir. Bu süreç, yıllarca süren dil öğrenimine dayanan ve kişinin düşünme, hissetme örüntülerine derinlemesine nüfuz eden bir süreçtir. Dolayısıyla ikinci bir dil öğrenimi ikinci bir kimlik edinmeyi içerir. Bu yeni kimliğin yaratılması, kültür öğreniminin ya da kültürleşme olarak adlandırılan kavramın kalbinde yer alır” (Brown, 2000, s. 182). Dil sadece nesnel bir kültürel gerçekliğin yansıması değildir. Dil hem bütünüün sembolü hem de bütünüün bir parçası olarak sosyokültürel eylemlerle, inançlarla ve değerlerle şekillenmektedir. Bu nedenle bireyler, dil öğrenme sürecine girerken geçmiş sosyokültürel olgularını canlandırmaktadır (Buttjes ve Byram, 1991, s. 18). Kısacası hedef dilin edinilme sürecinde dilin kültür süzgecinden geçirilip anlamlandırılması gerekmektedir. Bu anlamlandırmanın gerçekleşebilmesi içinse öğrencinin hedef dilin kültürünü edinmesi gerekmektedir. Aksi takdirde öğrenci, hedef

dili, öz kültürünün değerlerine, normlarına yani kendi “kimliğine” göre algılayarak dili anlamlandırma çabasına girecek, bu durum da onu çatışmalara sürükleyecektir. Hedef dilin kültürüne çok yakın bir kültüre sahip olan herhangi bir öğrenci ile hedef dilin kültürüyle çok az ortaklıkların bulunduğu kültürel kimliğe sahip bir öğrencinin dili öğrenme performansları da bu nedenle farklılık göstermektedir. Kültürle dil arasındaki bu etkileşim, alan uzmanları tarafından da sıklıkla dile getirilmekte ve dil öğretiminde kültürün rolü çeşitli yönleriyle araştırılmaya değer bulunmaktadır. Üstelik ikinci dil öğretiminde pek çok araştırma, hedef dilin kültüründen yararlanılmasını tartışmaktan ziyade ondan hangi yöntemlerle yararlanılabileceği üzerinde durmaktadır (Hudelson ve Faltis, 1993).

İkinci dil olarak Türkçenin öğretildiği ortamlar düşünüldüğünde çok kültürlülüğün hâkim olduğunu ve öğrenme süreçlerinin kültürlerden bağımsız düşünülemediğini söylemek de mümkündür. Yükseköğretim Kurumunun son olarak 2020-2021 eğitim-öğretim yılı için yayınladığı verilere göre Türkiye’de üniversite eğitimi almaya gelen 213 ayrı ülkeden 224.048 yabancı uyruklu öğrenci olmuştur (YÖK, 2022). Bu sayılara “vatansız” ya da “diğer” başlıkları altında farklı kültürlere mensup öğrenciler de dâhildir. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe (YDT) öğretimi ortamları çok kültürlü bir yapıdadır ve öğrenme-öğretme süreçlerinin planlanmasında kültür faktörü hesaba katılacak kadar önemli bir etkidir. Öte yandan Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni’ne bakıldığında da ikinci dil öğretim süreçleri açısından öğrencilerce diller ve kültürler arasındaki benzerliklerin, farklılıkların görülmesinin ve tüm dil kaynaklarını kullanmalarının teşvik edilmesi beklendiğine dikkat çekilir (CEFR, 2021). Alan yazında kültürün ikinci dil öğretimine yönelik dile getirilen bu rollerine bağlı olarak YDT öğretiminin kültürel yönü de özellikle son on yılda pek çok yönüyle araştırılmaya değer bulunmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde “kültür”e yönelik makale türündeki araştırmaları irdeleyerek araştırmaların sunduğu verileri meta-sentez yöntemiyle bütünsel olarak ele alıp yeni veriler sunmaktır. Bu bilgiler ışığında YDT öğretimi çerçevesinde “kültür”ün hangi konu, amaç ve perspektifler doğrultusunda makale türündeki çalışmalarda araştırıldığı ele alınmaya çalışılmıştır. Araştırmanın benimsenen amacı doğrultusunda kültürün yabancı/ikinci dil öğretiminde hangi yönlerinin ele alındığı, ne gibi sonuçların elde edildiği ve bu sonuçların örtüşen, çelişen yanlarının olup olmadığı, bulguların değerlendirilmesinin hangi ölçütlere göre yapıldığı, belirli kültürel standartların olup olmadığı, kültür gibi geniş bir kavramın nasıl somutlaştırıldığı ve başka hangi alanlarda araştırmaların yürütülebileceği gibi hususlar ele alınmıştır.

Araştırmanın Problemi

Araştırma öncesinde konu ve konuya bağlı olarak yanıt aranacak temel problem belirlenmiştir. “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel odaklı araştırmaların genelinden meta-senteze dayalı olarak ulaşılabilecek çıkarımlar nelerdir?” sorusu

araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu temel problem kapsamında 4 alt probleme yanıt aranmıştır. Bu probleme bağlı olarak alt problemler ise şu şekildedir:

1. YDT ile ilgili kültürel çalışmalarda kültürel standartlar benimsenmiş midir? Benimsenmişse hangi kültürel standartlardan yararlanılmıştır?

2. YDT ile ilgili kültüre yönelik araştırmalarda hangi konular ele alınmıştır?

3. YDT ile ilgili kültürel çalışmaların örneklemelere dair tespit ettikleri sorunlar ve bu sorunlara karşı önerileri nelerdir?

4. YDT ile ilgili kültürel çalışmalarda kültürel standartlar benimsenmiş midir? Benimsenmişse hangi kültürel standartlardan yararlanılmıştır?

YÖNTEM

Araştırma sentezleri sadece bilimsel bilginin birikimli doğası sebebiyle değil, aynı zamanda güçlü bilimsel deliller ışığında politika belirleyicilere rehberlik sağlaması ve literatürdeki tutarsız sonuçları açıklamadaki potansiyeli nedeniyle bilimsel girişimde vazgeçilmez bir yere sahiptir. Genel sonuçları özetleme ve bu sonuçlardaki herhangi bir heterojenliğin veya çelişkinin sebeplerini açıklama konusundaki işlevselliği sebebiyle ciddi şekilde teşvik edilmelidir (Üstün ve Eryılmaz, 2014). Bu nedenle araştırmanın amacına en uygun model olarak meta-sentez yöntemi belirlenmiştir. Meta-sentez, meta-analiz gibi bir sistematik derleme yöntemidir. Sistematik derlemeler, hem politika kararlarını hem de yeni çalışmaların tasarımını iyileştirmeye yardımcı olmak adına literatürü özetlemek için şeffaf ve tekrarlanabilir bir yöntem vadetmektedir. Bu yöntem nitel araştırmalar kapsamında meta-sentez adıyla anılır (Şen ve Yıldırım, 2020, s. 2). “Nitel meta-sentez, ilk olarak sağlık bilimlerinde en iyi uygulamaları bulmak amacıyla geliştirilmiştir. Yeni, tartışmalı veya kavramsal konulara yaklaşmanın geniş bir yolu olarak tasavvur edilmektedir (Hinton, Ostorga, ve Zúñiga, 2021, s. 154). Meta-sentez çeşitli çalışmalardan elde edilen bulguların sentezlenmesiyle veri kümelerinin daha kullanışlı ve faydalı bir şekilde bir araya getirilmesi şeklinde tanımlanmıştır (Zimmer, 2006). Benzer örneklemi, desenleri, yöntemleri, aynı kavram (kültür) ya da kavramın unsurları etrafında ele alan çalışmaların verilerinin çeşitli açılardan mukayese edilerek ortaya tümleşik bulguların koyulabilmesine en uygun yöntem meta-sentezdir.

Sistematik derlemeler üzerine kurulan meta-sentez ve meta-analiz tarzı çalışmalarda kapsam belirleme çalışması, şu temel adımlarla oluşturulur: (1) araştırma sorusunun belirlenmesi; (2) ilgili çalışmaların belirlenmesi; (3) dâhil edilecek çalışmaların seçilmesi; (4) verilerin grafiğini çıkarılması ve (5) sonuçların derlenmesi, özetlenmesi ve rapor edilmesi (Fetters, 2020, s. 37). Meta-sentez çalışmalarında araştırmacı istatistiksel çözümlerden daha çok, senteze dâhil ettiği her bir çalışmanın bulgularını betimleyen ve açıklayan betimleyici anlatılara güvenir (Polat ve Ay, 2016, s. 54). Araştırmada yayınlanmış akademik çalışmalar irdelendiğinden etik izin alınmasına gerek yoktur ancak araştırma yürütülürken etik ilkeler doğrultusunda hareket edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Meta-sentez yönteminde araştırma sürecinin başında her aşamanın detaylı olarak planlanmasına ihtiyaç vardır. Örnekleme dâhil edilecek çalışmaların çok sayıda olması,

bunların yakın amaçlar ve konular ekseninde sunduğu verilerin analiz ve sentez süreçleriyle bütüncül bulgular haline getirilmesi söz konusu planlamayı önemli hale getirmektedir. Hoon (2013), meta-sentezin sekiz aşamadan oluştuğunu ifade ederek şu şekilde açıklar:

1. Araştırma Sorusunu Çerçevelemek
2. İlgili Araştırmanın Bulunması
3. Dâhil Etme/Hariç Tutma Kriterleri
4. Verileri Çıkarma ve Kodlama
5. Vakaya Özgü Düzeyde Analiz Etme
6. Çapraz Çalışma Düzeyinde Sentez
7. Meta-Sentezden Teori İnşa Etme
8. Tartışma

Araştırmada benimsenen amaç ve temel problem ortaya koyularak Hoon'un (2013) belirlediği 1. adım tamamlanmıştır. 2. adımdaki ilgili araştırmaların bulunmasına yönelik olarak makalelerin en az bir ulusal/uluslararası dizinde taranıyor olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Örnekleme dâhil edilecek çalışmaların belirlenmesinde temel ölçütler ve anahtar kelimeler tespit edilerek meta-sentezin dâhil etme ve hariç tutma aşaması gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dâhil edilecek çalışmalar için belirlenen en temel ölçüt "YDT öğretimi alanında kültüre yönelik bulgulara erişmeyi amaçlaması"dır. Bu temel ölçüt doğrultusunda araştırmaya dâhil edilecek çalışmalar için belirlenen ölçütler ise şunlardır:

1. Araştırmaların makale türünde olması
2. Araştırma konularının "kültür" kavramının bütününe ya da belirli unsurlarını irdeliyor olması

3. Araştırmaların Ağustos 2020'den önce yayınlanmış olması,
4. Makalelerin kör hakemlik sürecine tabi tutulmuş olmaları,

Araştırmaya dâhil edilmeyen çalışmalar içinse şu ölçütler dikkate alınmıştır:

1. Araştırmaya dâhil edilecek çalışmalar için belirlenen ölçütlere uymama durumu,
2. Tam metnine erişilemeyen çalışmalar
3. Yönteme ve sonuca dair tam olarak somut bilgilere yer verilmemesi

Araştırmaların adında geçmesi planlanan anahtar kelimeler iki ayrı gruba ayrılmıştır. İlk grup "yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi" anahtar kelime/kelime gruplarından oluşmaktadır. İkinci anahtar kelime grubu "kültürel etkileşim, kültür aktarımı, kültür, kültür öğeleri/ unsurları, kültürel içerik, kültürel miras" olarak belirlenmiştir. Araştırmaya dâhil edilecek çalışmaların her iki gruptaki anahtar

kelimelerden adında bulundurmasına dikkat edilmiştir. Belirlenen çalışmaların özet kısımları incelenerek dâhil etme kriterlerini sağlayıp sağlamadığına kanaat getirilmiştir. Özeti araştırmacıda tam olarak kanaat oluşturamadığı durumlarda ilgili çalışmanın tamamı incelenerek karar verilmiştir.

Verilerin Analizi ve Kodlama Süreci

Araştırma sürecine dâhil edilen kırk yedi adet çalışmanın analiz ve kodlama süreci (adım 4) araştırmacı tarafından hazırlanan Tablo 1'deki analiz ve kodlama formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Form oluşturulurken iki ölçme-değerlendirme uzmanıyla birlikte incelenmesine karar verilen 48 çalışma arasından rastgele seçilen üç çalışma incelenerek kodlama formu doldurulmuş, elde edilen bulgulara göre form güncellenmiştir. Örneklerdeki çalışmaların verileri kodlama formuna araştırmacı ve bir ölçme-değerlendirme uzmanı tarafından ayrı ayrı girilerek yapılan kodlamaların tutarlılığı karşılaştırılmıştır. Kodlamaların tutarlılığı %93 olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda araştırmacının yapısı gereği kültüre dair incelenebilecek pek çok unsurun söz konusu olması ve hepsinin baştan kestirilebilir olmaması nedeniyle formun örneklem alanlarında boşluklar bırakılmış, incelenen çalışmalarda ortaya çıkan yeni konu alanlarına göre eklemeler yapılmıştır. (*Formda * işaretiyle belirtilen konu alanları, sonradan forma eklenmiş örneklemelerdir.*) Her bir araştırmanın form analiz ve kodlama formunda bilgileri girildikten sonra temalar ve kod listeleri Excel 2021 programına aktarılmıştır. Örneklerdeki çalışmalar ardışık olarak 1-48 arasında (M-1, M-2...M-48) kodlanmıştır.

Tablo 1. Analiz ve Kodlama Formu

1. Makale Bilgileri		
Çalışmanın Adı		
Yazar(lar)		
Yayın Yılı		
Araştırmanın Türü		
2. Konu		
3. Amaç		
4. Sonuç(lar)		
5. Araştırma Yöntemi		
Nicel ()	Nitel ()	Karma ()
Tarama ()	Durum ()	Belirtilmemiş ()
DeneySEL ()	Olgu Bilim ()	
İlişkisel Tarama ()	Aksiyon ()	
Meta Analiz	Meta-Sentez ()	
Boylamsal Gelişimsel ()	Doküman Analizi ()	
Belirtilmemiş ()	İçerik Analizi ()	
	Görüşme ()	
	Tarama Yöntemi ()	
	Betimsel Analiz ()	
	DeneySEL Yöntem ()	
	Belirtilmemiş ()	
	Kültür Analizi ()	

6. Örneklem

Öğretmen/ Akademisyen ()

Ebeveyn ()

Öğrenci ()

Ders Kitabı ()

Edebî Metinler ()

Kültürlerarası İletişim ()

Tezler ()

Makaleler ()

Bildiriler ()

Söz Varlığı Unsurları ()*

Sözlü Kültürel Unsurlar ()*

Filmler ()*

Öğretmen Adayı ()*

7. Makale Türü

Araştırma Makalesi ()

Derleme Makalesi ()

8. Tarandığı İndeks

SSCI, SCI, AHCI ()

Doçentlik Alan İndeksi ()

TR Dizin ()

Diğer Uluslararası İndeksler ()

İncelemeye konu olan makalelerin Tablo 1'deki niteliklere göre özellikleri ayrı ayrı analiz edilerek oluşturulan sekiz ayrı alanda her bir makale için kodlar Excel 2021 programına girilmiştir. Böylelikle makalelerin konusu, amacı, yayın yılı, ulaşılan sonuçlar, yönetime dair bilgiler, örneklem türü, makale türü ve makalelerin yayınlandığı dergilerin indeks bilgileri hakkındaki veriler toplanarak kategorize edilmiştir.

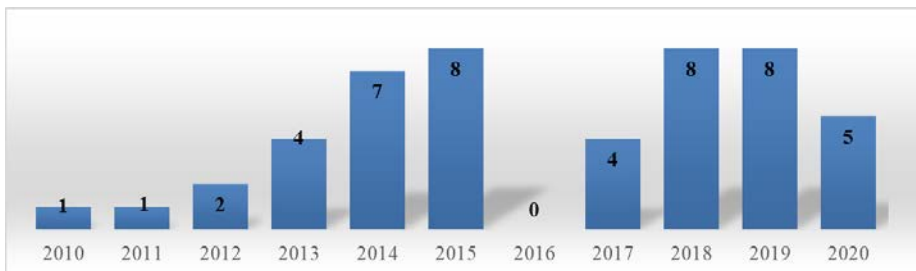
BULGULAR

Bu bölümde temel ve alt problemlere bağlı olarak örneklemdaki araştırmaların analizi yapılarak bulgular ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Kültürel çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında saptanan ilk çalışmanın 2010 yılında yayınlandığı ve bu yıla kadarki süreçte YDT öğretiminde kültüre yönelik makale türünde herhangi bir çalışmanın yürütülmediği ortaya çıkmaktadır.

Şekil 1. Kültürel Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1’de kültüre yönelik ilginin araştırmalara yansımadaki artışın 2010- 2015 ve 2017-2019 yıllarında ardışık bir şekilde gerçekleştiği görülmektedir. Doğrusal bir ivme ile ilerlemese de YDT öğretiminin kültürel hususiyetlerini ele alan çalışmalara yönelimin son altı yılda belirgin derecede arttığı söylenebilir. 2010 yılı ile 2020 arasındaki 10 yıllık süre, çalışmalara göre değerlendirildiğinde ilk dört yıllık dönemde yalnızca 8 adet çalışma ortaya koyulurken son 7 yılda yürütülen kültürel çalışmaların sayısı 40’tır. Bu sonuç, son yıllarda alan uzmanlarının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürün rolüne dair çalışmalara gösterdikleri ilgiyi yansıması bakımından önemlidir.

Tablo 2. Örneklemedeki Makalelerin Tarandığı İndeksler

İndeksler	SSCI ve AH-CI	Alan İndeksleri	TR Dizin	Uluslararası Diğer İndeksler	Toplam
f	2	1	28	17	48

Tablo 2’de örnekleme dâhil edilen çalışmaların 2’sinin SSCI veya AHCI indekslerinde taranan dergilerde yayınlandığı görülmektedir. Bir çalışma alan indeksinde, 28 çalışma TR Dizin indeksinde, 17 çalışma ise diğer uluslararası indekslerde taranan dergilerde yayınlanmıştır.

Tablo 3. YDT Öğretiminin Kültürel Yönünü Ele Alan Makalelerin Araştırma Desenleri

Nitel	Nicel	Karma	Belirtilmemiş	f
40	0	2	6	48

Tablo 3’te YDT öğretiminin kültürel boyutuna yönelik 48 çalışmanın benimsediği desenler gösterilmektedir. Çalışmaların desenlerine göz atıldığında 48 çalışmanın ikisinde nicel desenlerin nitel araştırma yöntemleriyle birlikte kullanıldığı karma desen tespit edilmiştir. 6 çalışmada araştırmaların desenine dair bir bilgiye yer verilmemiştir. Diğer çalışmaların tamamı ise nitel araştırma yöntemleri tercih edilerek gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4. İncelenen Araştırmalarda Tercih Edilen Yöntemler

Doküman Analizi	İçerik Analizi	Görüşme	Meta Analiz
22	5	9	2
Tarama Yöntemi	Betimsel Analiz	Belirtilmemiş	DeneySEL Yöntem
1	2	6	1

Tablo 4’te incelenen çalışmaların yöntemleriyle ilgili şu bilgilere ulaşılmaktadır: Yürütülen çalışmaların yöntemlerine göz atıldığında kültürel çalışmaların en çok doküman analizi (22) yöntemiyle ele alındığı dikkat çekmektedir. Doküman analizini görüşme (9) ve içerik analizi (5) yöntemleri takip etmektedir. Çalışmalarda meta-analiz ve betimsel analiz yöntemlerine de ikişer kez başvurulmuştur. Meta-analiz olarak nitelendirilen çalışmaların içeriğine göz atıldığında benimsenen süreç (nitel) ve yöntemin meta-senteze daha uygun olduğu söylenmelidir. Çünkü meta-analiz nicel çalışmalarda, meta-sentez ise nitel çalışmalarda tercih edilen yöntemlerdir. İncelenen çalışmalardan

birinde deneysel yöntemin tercih edildiği ifade edilmiştir. İncelenen 6 çalışmada ise uygulanan yönteme dair bilgilere yer verilmemiştir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

YDT öğretiminin kültürel boyutunu inceleyen çalışmaların ele aldığı konular Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5. YDT Öğretiminin “Kültür” Bağlamında Ele Alındığı Konular

Temalar	f	%
Ders Kitapları	25	52,08
Metinler	3	6,24
Tez ve Makaleler	2	4,16
Kelimeler ve Kalıp İfadeler (deyim, atasözü)	2	4,16
Sözlü Kültürel Unsurlar	1	2,08
Filmler	3	6,24
Kültürlerarası İletişim	1	2,08
Öğretmenler	3	6,24
Öğretmen Adayları	1	2,08
Öğrenciler	6	12,48
Ebeveynler	1	2,08
Toplam	48	100

Tablo 5'teki verilerden hareketle kültüre yönelik olarak yapılan çalışmaların 37'sinin (ders kitapları, metinler, tezler, makaleler, kelimeler, kalıp ifadeler, sözlü kültürel unsurlar, filmler) dokümanların niteliklerine dair veriler elde etmeyi hedeflemiştir ki bu sayı, tercih edilen temaların %76'sına denk gelmektedir. Bu oranın içinde en fazla ilgi gören konu ise ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının tabi tutulduğu incelemelerin başında, içeriklerinde taşıdıkları kültürel unsurların nicelik ve niteliğine yönelik değerlendirmeler gelmektedir. Belirli bir kültürel unsurun [türküler (M-24), yemekler (M-35, M-21), deyimler, atasözleri kalıp ifadeler...(M-14, M-42, M-46)] kitaplarda dil öğretiminde nasıl kullanıldığının ele alındığı çalışmalarla birlikte kitapların kültürel içeriğini genel olarak irdeleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Örneklem olarak ele alınan ders kitapları ise şunlardır:

Tablo 6. Makalelerde Örneklem Olarak İncelenen Ders Kitapları

Yedi İklim Türkçe C1 Ders Kitabı (M-3)
Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe B1 (M-5)
Gazi Yabancılar için Türkçe B1- B2 ders kitapları (M-8)
İstanbul Yabancılar için Türkçe, Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe, Yeni Hitit 1 Yabancılar için Türkçe ve Yedi İklim Türkçe ders kitaplarının A1 setleri (M-9)
İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim ve Yedi İklim A2 setleri (M-12)
Yeni Hitit, İzmir, İstanbul, Gazi Yabancılar için Türkçe öğretim setleri (M-13)
Elementary Turkish a Complete Course for Beginners, Lâle Türkçe Ders Kitabı, Turkish

Grammar For Foreign Students, Türkçe Öğrenelim, Yeni Hitit I Yabancılar için Türkçe Ders Kitapları (M-15)

Orhun Dil Öğretim Seti, Gökkuşluğu Dil Öğrenim Setleri ve Yeni Hitit Dil Öğretim Seti (M-16)

Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe A1-A2, B1-B2, C1 kitapları (M-18)

Ünver Oral'a ait Karagöz ve Hacivat'ı konu alan on iki kitap, Gonca, Yolculuk, Arkadaşım dergileri ve İlköğretim Türkçe ders kitapları (Karagöz'ün YTO kapsamında kullanılması açısından incelenmiştir- M-19)

Yeni Hitit I Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı (M-20)

İstanbul Yabancılara Türkçe ve Yabancılara Arapça Ders Kitaplarının A1-A2 Setleri (Yemekler açısından incelenmiştir - M-21)

Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti (M-22)

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Altın Köprü Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı (M-23)

Açılım Türkçe Öğretim Seti A1 (M-29)

ABC Çocuklar için Türkçe Öğretim Seti'nin A1 ve A2 kitapları (M-30)

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ve İstanbul, Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarının A1- A2 Setleri (M-31)

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nin B1 ve B2 kitapları (M-33)

Yeni Hitit I (A1-A2), İstanbul (A2), Yunus Emre (A2) setleri (M-35)

Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe ve İstanbul Yabancılar için Türkçe Setlerinin C1 seviyesi kitapları (M-38)

English File Upper-Intermediate ve Yeni Hitit 3 Setleri (M-39)

Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti'ndeki Görseller (M-41)

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (M-42)

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe, Gazi Yabancılar İçin Türkçe, Gökkuşluğu Türkçe, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve "Türkçe'nin Kapıları" ders kitaplarındaki şiirler (M-44)

İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretimi Seti A1, A2, B1 ve B2 ders kitapları (M-48)

Tablo 6'da ders kitaplarını örneklem olarak inceleyen makalelerin hangi ders kitaplarını örneklem olarak benimsediği ayrı ayrı verilmiştir. Kitapların kültürel niteliği ve niceliği bütüncül olarak ele alındığı gibi kültürel yönleri olması bakımından şiirler, yemekler, Karagöz oyunları gibi belirli unsurlar yönünden de incelemeye tabi tutulmuştur.

Ders kitaplarına yönelik yapılan kültürel araştırmaların içeriği sekiz ayrı başlıktan oluşmaktadır. YDT öğretimine yönelik en çok irdelenen konular, ders kitaplarının kültürel niteliğine ve niceliğine yönelik olarak yürütülmüştür. Çalışmalar, genellikle belirli bir ölçüt benimsenerek kitapların hangi kültürel unsurları ne oranda taşıdığından hareketle bütüncül bir kültürel değerlendirmeye dayanmaktadır. Ders kitaplarının kültürel

nitelik ve niceliğine yönelik yapılan çalışmaların çoğunda örneklemin belirli noktalarına ya da geneline yönelik (yeterli/yetersiz) değerlendirmede bulunulmuştur. Bu saptamalar yapılırken bazı çalışmalarda YDT öğretimine yönelik kitapların ya da farklı örneklemeleri inceleyen başka çalışmaların verileri mukayese edilerek sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 7. Ders Kitapları Üzerinde Yapılan Kültürel Araştırma Konuları

Kültürel Araştırma Konuları	<i>f</i>
Kitapların kültürel niteliğini ve niceliğini genel olarak ele alan çalışmalar	15
Değerler	1
Kitaplardaki cinsiyet tercihleri	1
Karagöz	1
Yemekler	2
Deyim, atasözleri ve diğer kalıp ifadeler	2
Kitap görselleri	2
Şiirler	1
Toplam	25

Tablo 7’de ders kitaplarının hangi kültürel bağlamda ele alındığı gösterilmiştir. 15 çalışmada örneklemdaki kitaplar bütüncül olarak kültürel bir incelemeye tabi tutulmuştur. Söz konusu incelemeler için belirli kültürel tasnifler tercih edilmiş ya da çeşitli tasnifler derlenerek kültür kavramının sınırları ve unsurları belirlenmiştir. Bazı çalışmalarda ise Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR, 2013) başta olmak üzere çeşitli kültürel standartlar dikkate alınarak örneklemin yeterli kültürel özelliklere sahip olup olmadığı hakkında bir hükümde bulunulmuştur. Buna karşın bazı çalışmalar, elde ettikleri verilerden hareketle örneklemin kültürel boyutunun yeterli veya yetersiz olduğuna yönelik bir hükme varırken herhangi bir dayanak sunmamıştır. Kültürel niteliğe ve niceliğe yönelik gerçekleştirilecek bir çalışmada “kültür” kavramına hangi anlamların yükleneceği ve kültürün sınırlarının nasıl belirleneceğini belirlemek gerekmektedir. Çünkü “kültür” tanımlanması zor, anlam yelpazesi geniş bir kavram iken kültürel unsurlar da görecelik arz etmektedir. Kısaca değinilen bu hususiyetler, kültürel çalışmalarda güvenilirliği ve geçerliği tescillenmiş bir kültürel standardın belirlenmesini zaruri kılar. Böylelikle söz konusu standarttan hareketle elde edilen bulguların yeterli/yetersiz olduğuna yönelik değerlendirmeler bilimsel bir zemine oturtulabilir. Çalışmaların bu yönüyle ilgili somut bilgilere dördüncü alt problem çerçevesinde yer verilerek “kültürel standart” hususu daha detaylı açıklanmaya çalışılmıştır.

Belirli kültürel unsurlar açısından yapılan kültürel araştırmalara bakıldığında ise ders kitapları değerler, kitaplardaki cinsiyet tercihleri, Karagöz, yemekler, söz varlığı unsurları, görseller ve şiirler bakımından incelemeye tabi tutulmuştur.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ders Kitaplarını Örneklem Olarak İnceleyen Kültürel Çalışmalar

Oransal olarak en yoğun irdelenen örneklem grubu olarak ders kitapları ile ilgili olarak tespit edilen sorunlar şunlardır:

Tablo 8. Ders Kitaplarının Kültürel Yönünü Ele Alan Çalışmalarda Tespit Edilen Sorunlar

Tema	Çalışmalar	f
Kültürel içeriğin yetersiz seviyede olması	M-13, M-15, M-17, M-18, M-20, M-22, M-25, M-35, M-39, M-40, M-42, M-48	12
Kültürel unsurların plansız ve gelişigüzel bir dağılım göstermesi	M-8, M-12, M-16, M-18, M-20, M-22, M-29, M-30, M-39, M-40, M-42, M-48	11
Kültürlerarası iletişimin eksikliği	M-12, M-15, M-33, M-41	4
Görsellerin hedef dilin (Türkçe) kültürünü veya metin içeriğini yansıtmada yetersiz kalması	M-5, M-20, M-30	3
Etkinliklerin kültürel niteliği ile ilgili sorunlar	M-16	1
YDT öğretimi ile ilgili bir çerçeve metnin bulunmaması	M-30, M-35	2
Söz varlığına yönelik eksiklikler	M-14, M-31	2
Kitapların Avrupa Dil Portfolyosu standartlarına uygun olarak hazırlanmaması	M-16	1
Kitap yazma komisyonlarının kültür aktarımını öncelikler arasına almaması	M-31	1
Ders kitaplarındaki şiirlerin niceliği ve kültürü aktarmada kullanımı	M-44	1
Kitaplardaki metinlerin yazımı, seçimi, kelime öğretimi ve zamanların kullanımı ön planda olmaması	M-31	1

Tablo 8’de ders kitaplarında kültüre dair çalışmalarda en fazla tespit edilen sorunun kitapların kültürel niteliğine ve kültürel unsurların dağılımına yönelik olduğu görülmektedir. Araştırmacılar tarafından kitapların kültürel potansiyeli irdelenirken mevcut unsurlardan hareketle eksik olan ve kitaplarda mutlaka yer verilmesi gereken kültürel unsurlara da dikkat çekilmiştir. Metinlerin, görsellerin ya da etkinliklerin kültürel unsurlarla işlevselliğinin artırılarak dil-kültür ilişkisinden yararlanılarak dil becerilerinin edinilmesine katkı sağlanacağı vurgulanmaktadır.

Tablo 8’de görüleceği üzere ders kitaplarının kültürel boyutuyla ilgili olarak en çok tespit edilen sorunlardan biri kültürel unsurların belirli temalarda çok yoğun olmasına karşın diğer temalarda gerektiği oranda yer almamasıdır. Bu sorunun temel nedeni olarak ise YDT öğretimine yönelik çerçeve bir metnin ya da belirli standartların bulunmaması gösterilmektedir. Bu sorundan hareketle 2019 yılında Maarif Vakfı tarafından yayınlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı”nın bu sorunun çözümüne katkı sağlayacağı söylenebilir.

Ders kitaplarına getirilen eleştirilerin bir kısmı ise hedef kültürle kaynak kültürler arasında bir dengenin kurul(a)maması ve buna bağlı olarak da kültürlerarası iletişimin kitaplara yeterince yansımamasıdır. Ders kitaplarının kültürel nicelik ve niteliğini ele alan dört çalışmada örneklere yönelik bu çerçevede eleştiriler getirilmiştir.

Ders kitaplarının kültürel nitelik ve niceliklerine yönelik ortaya konulan sorunlara bütüncül olarak bakıldığında büyük bir çoğunluğunun standartlaşmanın YDT öğretiminde henüz sağlanamamasıyla yakından ilişkili olduğu görülecektir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ile dil öğretiminde standartlaşmanın sağlanması hedeflenmiştir. Dil öğretiminin kültürel boyutu ile ilgili olarak “sosyokültürel bilgiler” başlığı, dil öğretiminde kültürden yararlanmanın tanzim edildiği bölümdür. Buna karşın incelenen çalışmaların çoğunda da dile getirildiği gibi YDT öğretiminin kültürel standartlarının belirlendiği çerçeve bir metin yoktur. Kaleme alınan her ders kitabının kültürel niceliğini ve niteliğini denk bir seviyede tutabilmek adına bağlayıcı hükümlere ve dil öğretiminde Türk kültürünün yararlı ve gerekli olabilecek öğelerinin tasnifine ihtiyaç vardır. Ders kitaplarıyla ilgili saptanan sorunlara bakıldığında kültürün yansıtılmasında ve kültürlerarası iletişimin komisyon tasarrufundan çıkarılarak belirli bir seviyeye getirilmesi bakımından da bağlayıcı düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

İncelenen çalışmaların ulaştıkları sonuçlar ele alındığında dikkat çeken bir başka konu da kültürlerarası iletişime yönelik yapılan değerlendirmelerdir. Kültürlerarası iletişim, hedef kültürler ile kaynak kültürler arasında bağ kurulması esasına dayalı bir anlayıştır. Öğrencinin hedef dili öğrenme sürecinde kaynak kültürle hedef dilin kültürü arasında birtakım bağlar kurmaya ihtiyacı vardır. Bu nedenle ders kitaplarında her kültüre ait unsura yer verilemese de belirli öğrenci kültürlerine ait unsurlara yer verilmektedir. İncelenen çalışmalara bakıldığında ise bu durum kimi araştırmacılarca (M-16) eleştirilen bir husus iken kimi araştırmacılar (M-33) da farklı kültürlere ait bulguların ders kitaplarında yer almasını desteklemişlerdir.

Tablo 9. Ders Kitaplarının Kültürel Durumunu Ele Alan Çalışmaların Vardığı Sonuçlar

	<i>f</i>
Örneklem(ler)in Yetersiz Olduğu Sonucuna Ulaşan Çalışmalar	16
Örneklem(ler)in Yeterli Olduğu Sonucuna Ulaşan Çalışmalar	4
Örneklem(ler)in Kısmen Yeterli/Yetersiz Olduğu Sonucuna Ulaşan Çalışmalar	2
Örneklem(ler)in Yeterli-Yetersiz Olduğuna Dair Bir Yargı Belirtmeyen Çalışmalar	3
Toplam	25

Tablo 9’da ders kitaplarının bütüncül ya da belirli kültürel açılardan tabi tutuldukları analizlerin sonucunda varılan yargılara yer verilmiştir. Buna göre 16 çalışma, incelenen ders kitapları kültürel açıdan yetersiz bulurken 4 çalışmada örneklemdeki kitaplar yeterli bulunmuştur. 2 çalışmada ders kitapları kısmen yeterli veya yetersiz bulunurken 3 çalışmada bu yönde bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

Edebî Metinleri, Tezleri ve Makaleleri Örneklem Olarak İnceleyen Kültürel Çalışmalar

Ders kitapları kadar yoğun olmasa da kültüre yönelik başka dokümanlardan veriler elde etmeyi hedefleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Yapılan alan yazın taramasında edebî metinlerin irdelendiği dört adet makale tespit edilmiştir. Örneklem olarak edebî metinleri ele alan çalışmalardan biri (M-32), Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yetişkinlerin yardımcı okuma kitabı ihtiyacına cevap vermek, Türkçenin edebî söyleyişini hikâye türünün unsurlarıyla ve Anadolu kültürünün zenginliğiyle birleştirerek bir eser meydana getirme düşüncesiyle Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan “Anadolu Hikâyeleri” oluşturmaktadır (YEE, 2021). Araştırmada yardımcı materyal olarak hazırlanan eserlerin kültürel nitelik ve niceliklerine yönelik tespitler yapılmıştır.

Metinler üzerinden kültürel araştırma yapan bir başka makalede ise (M-1) süreli yayınlar ve edebî eserler örneklem olarak tercih edilerek günlük dilde yaşayan Türkçe ile Arnavutçada ortaklık gösteren kelimeler Arnavutluk’ta yayımlanan günlük bir gazete, güncel bir roman ve bir deneme örnekleminde hareketle tespit edilmiştir. Böylelikle hedef ve kaynak dil Arnavutluk’ta ve kültürel etkileşimin yoğun olduğu ülkelerde YDT eğitimi/öğretimi süreçlerinde kullanılabilecek kelime ve kavram haritası oluşturulmaya çalışılmıştır. YDT öğretiminin kültürel perspektifinin ortaya koyulduğu bir başka alan ise tezler ve makaleler üzerinedir.

Tablo 10. Meta-Analiz Yöntemiyle Yürütülen Çalışmalar

Kod	Çalışmanın Türü	Çalışmaların Yayın Aralığı	Çalışmaların Miktarı
M-10	Yüksek Lisans Tezi	2004-2010	7
M-10	Makale	1990-2015	15
M-43	YDT Öğretiminde Kültürün İncelendiği Makaleler	2006-2013	14
M-43	YDT Öğretiminde Kültürün İncelendiği Makaleler	1993-2013	14

Tablo 10’da meta analiz yöntemiyle inceleme yapan araştırmaların inceledikleri çalışmaların türü, yayın aralığı ve örneklem miktarlarına ait veriler paylaşılmıştır. Yapılan alanyazın taramasında örneklemin tez ve makalelerden seçildiği iki çalışma (M-10, M-43) tespit edilmiştir. Her iki çalışmada da meta-analiz yöntemine başvurulmuştur. Elbir ve Aka (2015) tarafından yürütülen meta analiz çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilerek kültür aktarımının öneminin ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Yabancı dil olarak hem Türkçe hem de İngilizce öğretiminden elde edilen verilerin mukayese edildiği M-43’te ise söz konusu iki öğretim disiplinin eğilimlerindeki paralellik sorgulanmıştır. Çalışmanın yanıt aradığı bir başka soru ise yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili kültürel bağlamda araştırma boşluklarının neler olduğunu tespit etmeye yöneliktir. Meta analize dayalı bu tür çalışmalar, ilgili konuya bütüncül bir perspektiften bakılarak söylenenlerden hareketle söylenmeyenlerin ortaya koyulmasına imkân sağladığı gibi belirli örneklerle ortaya koyulan verilerin bağlamsal olarak da değerlendirilmesine imkân sağlamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde “kültür” bağlamı çalışmalardaki karşılaştırmalardan hareketle YDT öğretiminin kültürel yönünü ele alan deneysel çalışmaların artırılabilirliği önerisinde bulunmaktadır. Buna ek olarak YDT öğretimi araştırmacılarının deneysel ve karma desen araştırma yöntemleri ile daha somut bulgulara ulaşabileceği ifade edilmiştir.

Tablo 11. Meta-Analiz Yöntemiyle Veri Elde Eden Çalışmalarda Yapılan Tespitler

Ders kitaplarına alınacak metinlerin seçiminde daha özenli olunması gerektiği (M-10)
YDT öğretimi ve öğrenimi ile ilgili çalışmaların sınırlı sayıda ve çoğunlukla son yıllarda yapılmış olması (M-43)
Konu çeşitliği kısıtlı ve çoğunlukla ders kitabı inceleme üzerine yoğunlaşması (M-43)
YDT öğretimine yönelik çalışmalarda deneysel yöntem neredeyse hiç tercih edilmemesi ve çoğunlukla nitel araştırma deseninde kullanılan doküman analizi ve anketlerle veri toplanması

(M-43)

YDT öğretimi çalışmaları Türkçenin sadece Türkiye’de öğretilmesine yönelik gerçekleştirilmiştir ancak diğer ülkelerde Türkçenin (yabancı dil olarak) nasıl öğretilbileceği yeterince araştırılmamıştır (M-43)

Tablo 11’de meta analiz yöntemiyle veriler elde eden iki çalışmanın tezlere ve makalelere yönelik ulaştığı sonuçlar paylaşılmıştır. Genel itibarıyla yapılan değerlendirmelerin bu araştırmanın verileriyle de paralellik gösterdiği söylenebilir. Verilerin frekans dağılımına bakıldığında YDT öğretiminin kültürel yönünü ele alan çalışmaların büyük bir çoğunluğunun ders kitaplarına başta olmak üzere dokümanlara dayalı olarak yürütülmüştür. Buna karşın ders kitaplarının kültürel niteliğine yönelik incelenen araştırmalarda tespit edilen sorunlar bulunmaktadır. Söz konusu araştırmaların YDT öğretimini ağırlıklı olarak Türkiye odaklı olarak ele alması eleştirilen bir başka yöndür.

Söz Varlığı Unsurlarını (Kelime, Deyim, Atasözü ve Kalıp İfadeler) Örneklem Olarak İnceleyen Çalışmalar

M-42’de Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe ders kitapları örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmada kültür ile ilgili öğelerin metinlerde yer alıp almadığı ve metinlerin atasözleri, deyimler, kalıp söz ve argo içerip içermediğiyle birlikte ve bu öğelerin ünitelere dağılımına yönelik bulgular tespit edilmiştir. Örneklemde 64 adet Türk kültürü unsuru, 14 adet Türk kültürüne ve farklı kültürlere ait unsur, 23 adet farklı kültürlere ait unsur, 80 adetse genel konular başlığı altında bulgular tespit edilmiştir. Bulguların temalara dağılımının dengeli olmadığı saptanmıştır. Ayrıca belirli kültürel unsurların (bayramlar-törenler) ders kitabında yer bulmasına karşın yetersiz şekilde yer aldığı ifade edilmiştir.

Ders kitapları arasında deyim ve atasözlerinin üniteler arası dağılımının orantısız olması yönüyle eleştirilirken üç ders kitabında toplamda 39 atasözü, 169 deyim tespit edilmiştir. Deyimler, atasözleri ve diğer kalıp ifadelerin iletişim yönünden işlevine ve önemine yapılan atıftan hareketle örneklem eleştirilmiştir. Araştırmanın bulgu elde ettiği bir diğer kısım ise ders kitaplarının kültürel içeriğine yöneliktir. Brooks’tan (1986) alınan kültürel öge sınıflamasına göre örneklemdeki kitaplar incelenerek kitaplarda eksik kalan kültürel öğelere dikkat çekilmiştir. Buna ek olarak kitaplardaki metinlerin tüm kültürel öğeleri içine alacak şekilde hazırlanmasının gerekli olduğu ifade edilmiştir.

Filmleri Örneklem Olarak İnceleyen Çalışmalar

Filmleri kültürel açıdan ele alan çalışmalarda deyim, atasözü, kalıp ifadeler gibi söz varlığına ait unsurların ve diğer kültürel unsurların öğretiminde filmlerin işlevselliğinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Üç çalışmada da ortak gerekçe olarak kültürlerarası iletişime vurgu yapılmış ve filmler hedef dil ile kaynak dil arasında kültürel bağlantının bir aracı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmalarda Türk kültürel unsurlarının filmler aracılığıyla öğretilmesine yönelik bir amaç belirlenmiştir.

Tablo 12. Filmleri Kültürel Açından Ele Alan Çalışmalar

Çalışma Kodları	Film Çeşidi	Araştırma Konusu	Hedef Kitle
M-26	Yerli Film	Türk kültürel unsurlarının tanıtılması	Öğrenciler
M-37	Yerli Filmler	Anlama becerisine yönelik etkinlikler	Öğrenciler
M-45	Yerli Film	Anlama ve anlatma becerilerine yönelik etkinlikler	Öğrenciler

Tablo 12’de filmleri kültürel açıdan irdeleyen çalışmaların bulgularına yer verilmiştir.

M-26’da YDT öğretiminde filmlerin kullanılmasının, öğrencilerin Türk kültürel unsurlarını fark etmesine ortam hazırlama durumunu ölçülmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin uygulamaya yönelik düşüncelerinin analiz edilmesiyle elde edilen veriler, öğretmen yönlendirmesiyle Türk kültür öğelerinin filmler kullanılarak, geleneksel olarak tabir edilen yöntemlerden çok daha verimli biçimde öğretilbildiği yönündedir.

M-37’de YDT öğretiminde filmlerin işitsel, görsel ve kültürü yansıtıcı niteliklerinden hareketle özellikle anlama becerisini geliştirici yönüyle önemli materyaller olduğu alan yazından yararlanılarak açıklanmıştır. Bununla birlikte materyal olarak yararlanılması düşünülen filmlerin sahip olması gereken standartlara değinilerek örnekleme yer verilecek filmin bu standartlara göre belirlendiğine dikkat çekilmiştir. Araştırmada öğrencilerin filmdeki kültürel unsurları tanıma ve tespit edilmesine yönelik sorulardan oluşan bir çalışma kâğıdı hazırlanarak öğrencilerin bu çalışma kâğıtlarını yanıtlamaları istenmiştir. Çalışma, deneysel bir nitelikte olmadığı için önerilen filmlerin kültür aktarımındaki etkisine yönelik bulgular söz konusu değildir.

M-45’te B2 düzeyinde YDT öğrenen öğrencilerin aile ve kardeşlik bağları olarak nitelendirilen kültürel özellikler hakkında film öncesinde, sırasında ve sonrasında çeşitli etkinlikler tasarlanarak veriler elde edilmiştir. Çalışma betimsel olarak tasarlanmıştır. M-26’da B1 seviyesinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere Türk kültürünü öğretmek amacıyla kültürel nitelikler taşıdığına kanaat getirilen bir film izletilmiştir. Üç ayrı aşamada tekrar tekrar izletilen filmde kültürel unsurların öğrenciler tarafından fark edilmesi verilerin kıyaslanmasıyla ortaya koyulmuştur. Öğrencilerden elde edilen yazılı dönütler ise doküman incelemesi ile analiz edilmiştir.

Öğreticileri ve Öğrencileri Örneklem Olarak İnceleyen Çalışmalar

Öğreticilerle ilgili yapılan kültürel çalışmaların üçünde de kültürün dil öğretimindeki işlevinin çeşitli açılardan irdelendiği Tablo 13’te görülmektedir:

Tablo 13. Öğreticiler Üzerinde Yürütülen Kültürel Çalışmalar

Çalışma Kodları	Araştırma Konusu	Veri Toplama Aracı
M-2	Öğreticilerin kültür aktarımı hakkındaki Yarı yapılandırılmış görüşme	

	görüşleri	formu
M-36	YDT’de çok kültürlülüğün önemi	Yarı yapılandırılmış görüşme formu
M-40	Öğreticilerin kültürlerarası duyarlılığı	Kültürlerarası duyarlılık ölçeği

Öğreticilerin kültürü Türkçe öğretiminde nasıl konumlandıkları ve kültüre yükledikleri anlamlar ya da hedef kültür-kaynak kültür arasındaki etkileşimin dil öğretimindeki yansımaları öğretmenler üzerinden sorgulanmıştır. Öğreticilerin kültüre yüklediği önemin seviyesi, dil öğretim süreçlerinde kültürden yararlanma oranlarıyla doğru orantılı ilerleyecektir. Bu bakımdan çalışmanın öğretmenlerin kültüre dil öğretimi açısından yükledikleri önemin sorgulanması önemlidir. Araştırmanın giriş bölümünde de ifade edildiği gibi kültürlerarası iletişim, yabancı/ikinci dil öğretimi açısından önemli rollere sahip bir kavramdır. Öğreticilerin kültürlerarası iletişime ve duyarlılığa dair düzeyleri de bu bakımdan irdelenmesi önemli olan bir husustur. Ders kitaplarının nitelik ve nicelikleri, örneklemedeki çalışmalarda genellikle doküman analizi yöntemi ile ortaya koyulurken M-2, bu hususta öğretmenlerin görüşlerinden bulgulara ulaşmayı amaçlamıştır. Buna ek olarak kültür aktarımının genel durumuna yönelik öğretmenlerin tespitlerine ve önerilerine yer verilmesi araştırmayı ortak örneklem gruplarını ele alan çalışmalara kıyasla daha özgün kılmıştır.

Tablo 14. Öğrenciler Üzerinde Yürütülen Kültürel Çalışmalar

Çalışma Kodları	Araştırma Konusu	Veri Toplama Aracı
M-4	Yabancı öğrencilerin öğrendikleri dile ilişkin yaşadıkları sorunları ortaya koyulması	Yapılandırılmış görüşme formu
M-7	Türkçe öğrenen öğrencilerin kültür aktarımına yönelik görüşlerinin incelenmesi	Yarı-yapılandırılmış görüşme formu
M-11	Yabancı öğrencilerin en çok zorlandıkları kültürel dil unsurlarının tespit edilmesi	Yarı-yapılandırılmış görüşme formu
M-17	Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kültür aktarımı hakkındaki görüşlerinin tespit edilmesi	Odak grup görüşmesi formu
M-28	Öğrencilerin kültür ve din algılarının tespit edilmesi	Araştırmacı günlükleri ve öğrencilere yöneltilen 4 adet açık uçlu soru

M-34	Kültür aktarım aracı olarak gezi-gözlem etkinliklerinin önemi ve etkisi	Yapılandırılmış görüşme formu ve anket formu
------	---	--

Tablo 13'teki verilerden hareketle öğrencilere yönelik araştırmaların öğrenci deneyimleri üzerine ve belirli etkinliklerin dil öğretim sürecindeki etkinliği üzerine olmak üzere iki bağlamda yürütüldüğünü söylemek mümkündür. Araştırmacılar (M-4, M-7, M-17, M-28), öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecindeki kültürel deneyimlerine yönelik çeşitli bulgulara ulaşmayı hedeflemiştir. M-34'te ise gezi-gözlem etkinliklerinin kültür aktarım aracı olarak işlevi ele alınmıştır.

Tablo 13 ve 14, kabaca karşılaştırıldığında YDT öğretiminin kültürel yönüne öğrenciler üzerinde daha fazla durulduğu görülmektedir. Konu özelinde ise öğretmenler ve öğrenciler üzerinde yapılan araştırmaların genel bağlamı ortaklık (kültürlerarası iletişim, dil öğretiminde kültüre yüklenen işlevler...) göstermektedir. Buna ek olarak öğrencilerde ilaveten sorgulanan bir başka husus ise hedef kültüre dair öğrencilerin sahip olduğu algılar ve çeşitli materyallerin ve yöntemlerin kültür aktarımındaki fonksiyonu üzerine denemeler de araştırmacılar tarafından ilgi görmüştür.

Ebeveynleri Örneklem Olarak İnceleyen Çalışmalar

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kültürel boyutunun ebeveynler üzerinden irdelendiği sadece bir çalışma tespit edilebilmiştir. Söz konusu çalışmada (M-27) Rusça konuşan ebeveynlerin ve çocuklarının Türkçe öğrenme nedenlerinin, Türk kültürü bağlamında bilgi ve farkındalık düzeyine yönelik mevcut durumlarının ve Türk dilini öğrenmenin Türk kültürünü tanımaya/öğrenmeye katkısına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ebeveynler kendilerinin Türk kültürünü çok az düzeyde, öğrencilerinin ise orta düzeyde bilgi sahibi oldukları ifade etmişlerdir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu 26 ebeveyne uygulanarak veriler elde edilmiştir.

Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Araştırmanın giriş ve alt problemlerle ilgili bölümlerinde de ifade edildiği gibi kültürel araştırmaların başlangıcında "kültür" kavramına yüklenen anlamın iyi açıklanması, sınırlarının ise somut olarak çizilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde elde edilen bulguların nesnellığı tartışmalı hale gelecek, standart bir kültürel zeminden bahsedilemeyecektir. Bu nedenle incelemeye konulan makalelerden bütüncül bir kültürel analiz yapmayı hedefleyenlerin kültürel standart olarak neyi benimsedikleri önem arz etmektedir. Tablo 15'te bu doğrultuda yürütülmüş çalışmalara ve bulguların tespitinde benimsenen kültürel standartlara yer verilmiştir:

Tablo 15. Araştırmalarda Tercih Edilen Kültürel Standartlar

Brooks (1986)	Byram (1993)	Moran (2001)	Derleme	CEFR (2013)	Somut Olmayan Kültürel Miras	Seçkisiz	Okur ve Keskin (M-48)
2	1	1	2	7	3	7	5
M-30, M-42	M-15,	M-39	M-41, M-48	M-4, M-7, M-12, M-20, M-22 M-31, M-35	M-20, M-18, M-13	M-1, M-5, M-9, M-16, M-19, M-21, M-29	M-8, M- 23, M-32, M-33, M-38

Tablo 15 incelendiğinde araştırmacıların “kültür”ü uluslararası ve ulusal çeşitli standartlarla ele aldıkları görülmektedir. Yabancı araştırmacılardan alınan kültürel standartlar Byram’ın (1993) ders kitaplarında kültürel içerikle ilgili belirlediği kontrol listesi, Moran’ın (2001) Beş Boyutlu Kültür Modeli, Brooks’un (1986) Kültürel Öge Sınıflandırması tercih edilmiştir. Bir çalışmada çeşitli kültürel çalışmalardan derlemeler yaparak kültürel standartlar belirlenmiştir. Bazı çalışmalar ise Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’ndeki (CEFR, 2013) sosyokültürel bilgi başlığındaki kültürel çerçeveyi tercih etmişlerdir. Halk biliminden yararlanarak kültürel analiz gerçekleştiren çalışmalar da bulunmaktadır. Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) unsurlarından hareketle ders kitaplarının kültürel yönü ele alınmıştır. M-48’de SOKÜM ve bazı araştırmacıların çalışmalarından yararlanılarak yedi alt başlıkta kültür sınıflaması yapılmıştır.

SONUÇ

Araştırmanın meta-sentez yöntemiyle “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel odaklı araştırmaların genelinden meta-senteze dayalı olarak ulaşılabilecek çıkarımlar nelerdir?” temel probleminden hareketle şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür:

YDT öğretimi alanına artan ilgiye bağlı olarak kültürel çalışmaların sıklığı da özellikle son yıllarda artış göstermiştir. Buna karşın yapılan araştırmalar belirli konulara ve yöntemlere yoğunlaşmışken henüz yeterince irdelenmemiş konular ve tercih edilmemiş araştırma desenleri söz konusudur. Bu çerçevede araştırmanın ilk problemi olan YDT ile ilgili kültürel çalışmaların yöneldiği araştırma yöntemleri ve veri toplama araçları hakkında şu değerlendirmeler yapılabilir: Tespit edilebilen 48 makalenin 46’sı nitel yöntemlere dayanmış, iki araştırma karma yöntemlerle desenlenmiş ancak nicel bir desenleme ile veri elde edilen bir çalışma tespit edilememiştir. Bu bakımdan YDT öğretiminin kültürel bağlamına karma ve nicel yöntemlerle veriler elde edilerek bakılması, kültürün YDT öğretimindeki işlevini artırıcı farklı perspektifler sunabilir. Araştırmaların büyük oranda nitel desenli yapılmasına rağmen nitel araştırma

yöntemlerinden kullanılmayan yöntemler de bulunmaktadır. Nitel ve karma desenlerden kültürel araştırmalara yönelik etnografya (kültür analizi) yöntemi, kültürel araştırmaların özüne uygun bir yöntemdir. Davranış, değerler ve normlar gibi kültürel öğeler üzerine yoğunlaşan etnografik çalışmalar bir grubun, toplumun veya kurumun kültürünü inceleyen çalışmalardır (Ekiz, 2020; Yıldırım ve Şimşek, 2021). Özellikle öğretmenlerin dil öğretiminde kültürden yararlanma hassasiyetleri veya yöntemleri üzerine etnografik çalışmalar yapılabilir. Farklı kültürlerle mensup öğrencilerin sınıf ortamında oluşturdukları ortak kültüre yönelik ya da farklı kültürlerle göre Türkçe öğrenme düzeyinde farklılıkların olup olmadığı etnografik yöntemlerle irdelenebilir. Buna ek olarak eylem araştırması şeklinde tasarlanabilecek araştırmalarla genel bir kavram olarak veya belirli unsurlarıyla kültürün yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimindeki etkileri üzerine veriler elde edilebilir. Ayrıca eleştirel kuram yaklaşımı, kültürel unsurların YDT öğretiminde etkilerini tespit edebilmek adına elverişli bir yöntemdir. Eleştirel kuram yaklaşımı; nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarına alternatif olarak çıkmış, etkilenen kişilerin etkileme sürecine de katıldıkları bir yaklaşımdır. Kuramın temel amacı sadece araştırılan kişilerin düşüncelerini, anlamlarını ve davranışlarını anlamak değil, aynı zamanda bunları değiştirmektir (Ekiz, 2020).

Öğreticiler ve öğrenciler üzerine yürütülen çalışmaların görece ders kitapları ve diğer dokümanlara yönelik yapılan çalışmalara oranla daha az olmasına bağlı olarak bilhassa fenomenolojik çalışmalar yürütülmesi tavsiye edilebilir. “Fenomenolojik çalışma birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar” (Cresswell, 2021, s. 79). Öğrenme-öğretme sürecinin öznesi konumundaki öğretici ve öğrencilerin deneyimlerinin sahaya yansıtılması açısından fenomenolojik yöntemler, dil öğretiminde kültürün rolüne yönelik önemli ve özgün çalışmaların ortaya koyulmasını sağlayabilir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde YDT öğretimi ile ilgili çalışmaların kültür bağlamında hangi konuları irdelediğiyle alakalı olarak şu tespitlerde bulunulmuştur. Ele alınan 48 çalışmadan 30’u ders kitapları, edebî metinler, tezler ve makaleler gibi dokümanlara dayanırken 10 araştırma örneklem olarak dil öğretim sürecinin içinde bulunan bireylerden (öğretmenler, öğretmen adayları, öğrenciler, ebeveynler) veriler toplamıştır. Kalan 8 çalışmada ise “söz varlığı unsurları, sözlü kültürel unsurlar, filmler, kültürlerarası iletişim” konuları üzerinden YDT öğretiminin kültürel yönüne ışık tutulmuştur. Doküman incelemesinin en sık yapıldığı saha ders kitapları olmuş, kitapların kültürel yönü çeşitli kültürel standartlarla ortaya koyulmuştur.

Ders kitapları ile ilgili yürütülen çalışmalar hakkında değinilmesi gereken hususlardan biri, araştırmanın dördüncü alt problemiyle de alakalı olan kültürel standartlar hakkındadır. Bu nedenle bu alt problemde sonra dördüncü alt probleme dair bulgulara yer verilmiştir. Örneklemdeki makalelerde pek çok ders kitabının kültürel analizi yapılarak belirli saptamalar yapılmış olmasına rağmen yine ortak bir kültür standardının benimsenmemesi nedeniyle verilerin mukayese edilmesine imkân sağlanamamıştır. Bununla birlikte ders kitaplarının kültürel potansiyeli elbette ki çok önemlidir ancak bu potansiyeli iyi ya da vasat olarak değerlendirecek olan öğreticidir. Oysaki yapılan çalışmaların çoğu ders kitapları ve materyal (filmler vs.) boyutunda kalmış, öğrenciler ve

öğreticiler üzerindeki çalışmalar dokümanlara kıyasla sınırlı sayıda kalmıştır. Olan çalışmalar da nitel desenli çalışmalardır. Kültürün YDT öğretimindeki rolünün bilhassa öğrenciler ve öğretmenler üzerine nicel ve deneysel çalışmalarla ortaya koyulmaya ihtiyaç olduğunu bir kez daha vurgulamakta fayda vardır. Yöntemlerin ya da materyallerin verimliliği daha uzun ve deneysel süreçlerle yürütülerek veriler elde edilebilirse daha somut sonuçlara ulaşılabilir.

Edebî metinlerin kültürel niteliklerinden hareketle YDT öğretimi için kullanılmasını irdeleyen çalışmalarla ilgili olarak yardımcı materyal olarak çeşitli metinlerin kullanılabilirliği ortaya koyulmaya çalışılırken metinlerin kültürlerarası iletişim bağlamında kullanılmasını irdeleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Bu kapsamda değerlendirilen diğer çalışmalar ise yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminin kültürel boyutunu tez ve makale örneklemelerinde ele almıştır. Yürütülen bu çalışmayla örneklem ve yöntem olarak belirli açılardan benzeyen bu çalışmalarda da kültürün ve çeşitli kültürel unsurların YDT öğretiminde daha fazla kullanılabilmesi ortaya koyulurken yürütülebilecek kültürel araştırma alanları önerilmiştir. Meta-analiz ve meta-senteze dayalı çalışmaların kültür bağlamında yürütüldüğü yeni çalışmaların ortaya koyulması önemlidir.

Deyim, atasözü, kalıp ifade ve kelimeler gibi söz varlığı unsurlarını ele alan çalışmalar genel olarak ders kitabı gibi belirli bir materyalin kültürel niteliğini ve niceliğini ortaya koymayı amaçlarken hedef ve kaynak diller arasındaki ortak söz varlığını tespit etmeyi hedeflemiş olan çalışmalar da bulunmaktadır. Bu bakımdan yapılabilecek çalışmalar için iki tavsiyede bulunulabilir. YDT öğretiminin kültürel yönüyle ilgili olarak yalnızca deyim, atasözü, kalıp ifadeler yerine söz varlığının her unsurunu (deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler, ikilemeler, terimler, yabancı sözcükler) saptayarak bulgular elde etmeye çalışan benzer çalışmalar yapılabilir. Böylelikle söz varlığına yönelik örneklem niteliği ve niceliği ile ilgili daha genel bulgulara erişmek mümkün olacaktır. Bu bağlamda yapılabilecek çalışmalarla ilgili bir başka öneri ise Türkçe ile kaynak diller arasında ortak söz varlığına yönelik başka diller üzerinde de araştırmalar yapılması yararlı olabilir.

Filmlerin materyal olarak incelendiği çalışmalarla ilgili olarak şu değerlendirmede bulunulabilir: Filmler, pek çok ülkede yabancı dil öğretimi için yaygın olarak kullanılmaktadır. Örneğin Fransa'da ortaöğretimin sonuna gelmiş bir öğrencinin en az iki yabancı dil öğrenmiş olarak mezun olabilmesi hedeflenmiştir. Bunun içinse dile maruz kalma ve hedef dilin kültürünü tanıma açısından filmler çok elverişli materyaller olarak görülmektedir. Bu nedenle lise düzeyindeki öğrencilerin ilgili hedef dilleri öğrenmelerine katkıda bulunmak için uygun film örnekleri saptanmış ve ilgili dillere göre seslendirilmeleri yapılmıştır (CinéLycée, 2022). Bu nedenle filmlerin YDT öğretimi için etkinliğini ele alan çalışmaların olması önem arz etmektedir. Örneklemde yer alan çalışmalarda da söz varlığı unsurlarının öğretiminde ve Türk kültürünün genel olarak tanıtılması amacıyla kullanılmıştır. Kültürden filmler aracılığıyla daha etkin olarak yararlanılabilmesi açısından tıpkı Fransa'daki örnek çalışmada olduğu gibi özgün örneklerin belirlenmesine ve eğitim materyali olarak öğrencilere sunulmasına ihtiyaç vardır.

Öğreticiler ve öğretici adaylarının görüşlerine başvurularak ders kitaplarının kültürel içeriğine veya öğreticilerin kültürlerarası duyarlılığına yönelik veriler elde etmeyi amaçlayan araştırmalar yürütülmüştür. Bu konulara ek olarak öğreticilerin YDT öğretiminde kültürün işlevlerine yönelik pek çok konuda veriler sunacağını söylemek mümkündür. Örneğin hedef kazanımların öğretilmesinde kültürden nasıl yararlandıkları, eğitim ortamını nasıl bir kültürel perspektifle tasarladıkları ve bunları kullandıkları, çok kültürlü eğitim ortamının Türkçe öğretimini olumlu veya olumsuz etkileyen durumlara yönelik pek çok araştırma yürütülebilir. Öğreticilerin ve öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rol alması, hem sorunların hem de fırsatların tespit edilebilmesi açısından pek çok kültürel araştırma konusuna veri sağlanmasını mümkün kılmaktadır. Bu nedenle öğreticilerle ilgili daha fazla çalışma yürütülmelidir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “YDT ile ilgili kültürel çalışmalarda kültürel standartlar benimsenmiş midir? Benimsenmişse hangi kültürel standartlardan yararlanılmıştır?” sorusu ile ilgili olarak şu açıklamaya yer verilebilir: Yukarıda kısmen önemine değinilen bu kavramla ilgili olarak Brooks (1986), Byram (1993), Moran (2001), Okur ve Keskin (2013), CEFR (2013), SOKÜM’den yararlanıldığı tespit edilmiştir. Bazı araştırmalar bu sınıflandırmalardan derleme yaparak kendi kültürel standartlarını oluşturmaya çalışmıştır. Yedi adet çalışmada ise araştırma seçkisiz bir şekilde yürütülmüştür.

Örneklemedeki nitel araştırmalarda ağırlıklı olarak görüşme formlarının ve anketlerin tercih edildiği oluşturulan tablolarla yansıtılmaya çalışılmıştır. Kuşkusuz bu tablo doğrudan araştırmanın anahtar kelimesi olan “kültür” kavramının özellikleriyle de yakından ilişkidir. Kültür ve onu oluşturan her bir unsur muazzam bir hacme sahipken istisnasız olarak kültüre ait olan her kavram da bir göreceliliğe sahip olabilmektedir. Bu nedenle kültürel çalışmalarda nicel olarak verilerin ortaya koyulabilmesi tamamıyla söz konusu olmasa bile büyük oranda “kültür”ün standart bir forma kavuşturulmasıyla mümkün olabilir çünkü hangi unsurun kültüre dâhil edileceği/edilemeyeceği her araştırmacıya göre farklılık arz edecek, bir araştırmacı için kültürel nitelik taşıyan herhangi bir olgu, başka bir araştırmacı için kültürel hüviyete sahip bulunmayacaktır. Bu nedenle hangi örneklem, desen, yöntem üzerine kurgulanırsa kurgulansın kültürel bir araştırmada “kültür” kavramı iyi tanımlanmalı, sınırları belirgin şekilde çizilmelidir. Bu nedenle kültürel çalışmaların en zor yönlerinden birinin kültürü standartlaştırmaya çalışmak olduğu söylenebilir. 2020 yılına kadarki süreçte YDT öğretiminin kültürel herhangi bir yönünü ele aldığı tespit edilebilen makalelerden bazıları kültürün belirli unsurları özelinde araştırmayı kurguladığı için bütüncül bir kültürel standarda doğal olarak ihtiyaç duymamıştır. (Örneğin bazı araştırmalar sadece söz varlığı, yemek kültürü gibi kısmi kültür sahalarında veri elde etmeyi amaçlamıştır.) Buna karşın örneklemede kültürel niteliği genel olarak ortaya koymaya çalışan 24 çalışmadan 19’u belirli kültürel tasniflerle ya da derlemelerle kendi standartlarını süreç başında saptarken 8 çalışmada kültürel verilerin toplanmasında bir standarttan bahsedilmemiştir. Bu da söz konusu çalışmalardaki verilerin güvenilirliğini tartışmalı hâle getirmektedir. Bu durumu somutlaştırmak için belirgin bir örnek verilmesi gerekirse ders kitaplarında geçen bir siyasinin görselinin kültürel bir bulgu olarak kabul edilmesi, kültürel algıdaki görecelilik sorununu ve kültürel standartların önemini yansıtmak adına uygun bir örnektir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde yer alan “YDT öğretimi ile ilgili kültürel çalışmaların örneklere dair tespit ettikleri sorunlar ve bu sorunlara karşı önerileri nelerdir?” sorusunun yanıtı da kültürel standartların eksikliği ile alakalıdır. Ders kitaplarının kültürel yönüyle ilgili olarak en sık dile getirilen sorunlar “kültürel unsurların plansız ve gelişigüzel bir dağılım göstermesi” ve “kültürel içeriğin yetersiz seviyede olması”dır. Bu sorunların da YDT öğretimi alanında kültürel bir standardın olmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü belirli bir kültürel standartla ders kitaplarının nitelik ve nicelik analizi yapılmış olsa bile bulguların yeterli ya da yetersiz olarak değerlendirilmesinde yine başka bir standarda ihtiyaç vardır.

Araştırmanın beşinci alt problemiyle ilgili olarak şu değerlendirmelerde bulunulabilir: Eğitimin temel bileşenlerinden olan eğitim ortamlarına yönelik YDT öğretiminin kültürel yönüyle ilgili olarak herhangi bir araştırma gerçekleştirilmemiştir. Bu nedenle eğitim ortamlarının kültürel işleviyle ilgili araştırmalara yer verilmesinin alan yazındaki bir başka noktayı aydınlatacağı önerilebilir.

Ele alınan çalışmaların birçoğunda kültürlerarası iletişime değinilerek dil öğretiminde kültürden yararlanmanın temel şartlarından biri olduğuna dikkat çekilmesine karşın bu konuda da farklı çalışmaların yürütülebileceğini söylemek mümkündür. Kültürlerarası iletişimle ilgili olarak Farsça ve Türkçe arasındaki ortak söz varlığını ele alan çalışmaya ek olarak diğer kaynak kültürlerle Türk kültürü arasında çeşitli ölçütlerle araştırmalar yürütülerek yabancı dil Türkçe öğretiminde kültürün işlevi daha da sorgulanabilir. İncelenen örneklerde kültürlerarası iletişimin eksikliği, bazı araştırmalarda da (M-12, M-15, M-33, M-41) sorun olarak vurgulanmıştır.

Yürütülen 48 adet araştırmanın tespit ettiği sorunlara dayanarak önerilecek bir başka husus da CEFR ile ilgilidir. Söz konusu metinde yabancı dil öğretiminin kültür yönüyle ilgili olarak oluşturulan sosyokültürel yaşam başlığı altında her dilin kültürünü kapsayıcı olması bakımından genel bir tasnif yapılmıştır. Bu genel tasnife uygun olarak Türk kültürünün YDT öğretimi çerçevesinde özel bir tasnifi yapılarak öğretici, öğrenci, eğitim materyalleri, öğretim-yöntem ve teknikleri, eğitim ortamı ve diğer pek çok konuya dair kültürel araştırmaların standart bir zeminde yürütülmesi sağlanabilir.

Araştırmalarda kültüre bağlı olarak ele alınan konulardan biri de söz varlığı unsurlarına yöneliktir. Deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler başta olmak üzere ders kitapları ya da öğrenciler üzerinden çeşitli araştırmalar yürütülmüş olması önemlidir. Bu tarz çalışmaların sayısının söz varlığının geneli için yürütüldüğü çalışmalarla artırılması dil öğretiminde kültürden yararlanılmasına çok ciddi katkılar sağlayabilir. Tablo 6’da araştırma yapılan ders kitaplarının adları çeşitli örneklem gruplarıyla birlikte verilerek bunların dışında kalan ders kitaplarının da araştırmacılar için inceleme sahası oluşturabileceği tavsiye edilebilir.

KAYNAKÇA

(* ile işaretlenmiş kaynaklar meta-sentez için kullanılmıştır.)

*[M-30] Akın, E., ve Özenç, E. (2020). Yabancılar Türkçe öğretim kitaplarında kültür aktarımı ile metin ve görsel bütünlüğünün incelenmesi (ABC Çocuklar için Türkçe

- Öğretim Seti A1-A2). *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 207-229. <https://doi.org/10.20493/birtop.750079>
- *[M-21] Al-Sharabi, T. A. (2018). Karşılaştırmalı bir bakış açısıyla dil öğretiminde kültür aktarımı (Türkçe-Arapça örneğinde). *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 1(1), 6-16.
- *[M-23] Barcın, S. (2019). Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi Altın Köprü Türkçe Öğretimi ders kitabında (b2 seviyesi) yer alan kültür öğeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 39-50.
- *[M-20] Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 Yabancılar için Türkçe Ders Kitabının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (2), 7-23.
- *[M-14] Boylu, E. (2014). Dil-kültür ilişkisi ve İran'da Türkçe öğretimine etkisi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (16), 2014.
- *[M-46] Boylu, E., ve Başar, U. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kültürel boyutu: Türkçe kalıp sözlerin Farslara öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (43), 31-52. <https://doi.org/10.17133/tubar.326752>
- *[M-47] Bölükbaş, F., ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies* 5(4), 221-235.
- Brooks, N. (1986). Culture in The Classroom. J. M. Valdes (Eds.), *Culture Bound*. (pp. 101-114). Cambridge University Press.
- Byram, M. (1993). Language and culture learning: the need for integration. M. Byram (Eds.), *Germany, its Representation in Textbooks for Teaching German in Great Britain* (pp. 3-16). Multilingual Matters.
- *[M-6] Caner, M., Direkçi, B., ve Kurt, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Journal of Language Education and Research*, 5(2), 76-92. <https://doi.org/10.31464/jlere.603161>
- Cresswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri*. Siyasal Kitabevi.
- Common European Framework of Reference (CEFR). (2013). *Diller için Avrupa Ortak Öneriler*. https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf
- Common European Framework of Reference (CEFR). (2021). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme (Tamamlayıcı Cilt): Pozitif Matbaa*. http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf
- CinéLycée. (2022, Ağustos 07). *Festival CinéLycée*. <http://festivaldufilmlyceen.free.fr/association-cinelycee-raspail.html>

- *[M-24] Çangal, Ö. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcısı olarak türküler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2), 9-20.
- *[M-28] Çelik, H. (2014). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkiye’de kültüre ve dine ait algıları. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (1), 41-52.
- *[M-34] Çelik, H., ve Genç, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir motivasyon ve kültür aktarım aracı: gezi-gözlem etkinlikleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 4(1), 42-53.
- *[M-12] Çetinoğlu, G., ve Güllülü, M. (2018). A2 seviyesi için hazırlanmış İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim Seti ve Yunus Emre Enstitüsünün Yedi İklim Setinin kültürel aktarım açısından karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 13(4), 321-344. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12626>
- *[M-16] Demir, A., ve Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (30), 51-72.
- *[M-29] Demir, D. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitaplarının kültürel içeriği. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (1), 53-62.
- *[M-7] Direkçi, B., Şimşek, B., ve Akbulut, S. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 278-293. <https://doi.org/10.33692/avasyad.702372>
- *[M-35] Dürer, Z. S. (2015). A content analysis related to the cultural elements in three ‘Turkish as a foreign language’ textbooks. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (2), 21-63.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- *[M-10] Elbir, B. ve Aka, F. N. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10(12), 371-386. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8425>
- Fetters, M. D. (2020). *The mixed methods research workbook*. Sage Publications.
- *[M-4] Güleç, İ., ve İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.
- *[M-36] Gün, M., ve Şimşek, R. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sosyo-kültürel yansımalar. *Turkish Journal of Primary Education*, 5(1), 46-58.
- *[M-13] Güven, A. Z. (2018). Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurlarının yeri ve kullanımı. *International Journal of Language Academy*, 6(1), 369-378. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3867>

- *[M-43] Han, T. (2016). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe ve İngilizce sınıflarında kültür öğretimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 703-718.
- Hinton, K. A., Ostorga, A. N., and Zúñiga, C. E. (2021). Synthesizing theoretical, qualitative, and quantitative research metasynthesis as a methodology for education. C. E. Matias (Eds.), *The Handbook of Critical Theoretical Research Methods in Education* (pp. 142-160). Routledge.
- Hoon, C. (2013). Meta-synthesis of qualitative case studies: An approach to theory building. *Organizational Research Methods*, 16(4), 522-556.
- Hudelson, S., and Faltis, C. (1993). Redefining basic teacher education. G. Guntermann (Eds.), *Developing Language Teachers for a Changing World* (pp. 23-42). National Textbook Company.
- *[M-37] İşcan, A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak filmlerden yararlanma. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (58), 437-452.
- *[M-26] İşcan, A., ve Delen, M. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde filmlerin kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım filmi örneği). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 87-101.
- *[M-33] İşcan, A., ve Yassıtış, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti örneği (B1-B2 düzeyi). *İstanbul Aydın Tömer Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.
- *[M-3] Işıkoğlu, D. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi c1 ders kitaplarında hedef kültüre yönelik metinlerde değerler. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (64), 553-562. <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat3848>
- *[M-31] Kalenderoğlu, İ. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Temel Düzey (A1, A2) Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(12), 73-83.
- *[M-45] Kalenderoğlu, İ., ve Çekici, Y. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde b2 düzeyinde Türk filmleriyle kültür aktarımı: Neşeli Günler örneği. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 2(2), 47-57.
- *[M-25] Kalfa, M. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde sözlü kültür unsurlarının kullanımı. *Milli Folklor*, 25(97), 167-177.
- Kitao, K. (1991). Teaching Culture in Foreign Language Instruction in the United States. *Doshisha Studies in English*, 52(53), 285-306.
- Kramsch, C. (1994). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.
- *[M-8] Kutlu, A. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürün araç olarak kullanımı: Gazi yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği (b1-b2 seviyesi). *Kastamonu Education Journal*, 23(2), 697-710.

- *[M-32] Miçooğulları, M. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel unsurların kullanımı: “Anadolu Hikâyeleri Dizisi” örneği. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(1), 44-58.
- *[M-2] Moralı, G., ve Göçer, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür paylaşımına yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1115-1129.
- *[M-18] Moralı, G., ve Öner, G. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurlarının incelenmesi. *Language and Literature*, 14(3), 1345-1357. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.30167>
- Moran, P. (2001). *Teaching culture*. Heinle.
- *[M-38] Mutlu, H. H., ve Set, G. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan c1 seviye ders kitaplarındaki kültür unsurlarının incelenmesi. *Dil Dergisi* 171(1), 91-107.
- *[M-48] Okur, A., ve Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 1619-1640.
- *[M-15] Ökten, C. E., ve Kavanoz, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *Turkish Studies*, 9(3), 845-862.
- *[M-44] Polat, Ö. S., ve Dilidüzgün, Ş. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde şiir etkinliklerinin kültürel işlevi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 815-834. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8042>
- Polat, S., ve Ay, O. (2016). Meta-sentez: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 52-64.
- *[M-40] Saygılı, D., ve Kana, F. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılığı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1041-1063.
- *[M-11] Seymen, H., ve Tok, M. (2015). İleri düzey yabancı uyruklu öğrencilerin zorlandıkları kültürel dil unsurlarının tespiti ve sınıflandırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(3), 1188-1212. <https://doi.org/10.7884/teke.504>
- *[M-5] Sinecen, F. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında kültürümüze ait unsurların kullanımı: Gazi Üniversitesi Tömer B1 kitabı örneği. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 5(13), 133-150. <https://doi.org/10.31126/akrajournal.325741>
- Şen, S., ve Yıldırım, İ. (2020). *CMA ile meta-analiz uygulamaları*: Anı Yayıncılık.
- *[M-39] Şimşek, M. R. (2018). Yabancılar için İngilizce ve Türkçe ders kitaplarındaki kültürel içeriklerin karşılaştırması. *Bilig*, (84), 301-327.
- *[M-42] Tüm, G., ve Sarkmaz, Ö. (2012). Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 448-459.
- Üstün, U., ve Eryılmaz, A. (2014). Etkili araştırma sentezleri yapabilmek için bir araştırma yöntemi: meta-analiz. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 1-32.

- *[M-17] Yayla, Y. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kültür aktarımı üzerine öğrenci görüşü merkezli bir inceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 9(17), 2-22.
- *[M-9] Yeşilyurt, E., ve Gülle, Z. (2019). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımının başka bir boyutu: ders kitaplarının cinsiyet tercihi açısından incelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 11(2), 213-233.
- *[M-1] Yiğit, M., ve Arslan, M. (2014). Kültürel Etkileşimin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Etkisi: Arnavutluk Örneği. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(10), 1-13. <https://doi.org/10.12973/dee.11.230>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- *[M-27] Yıldız, Ü., ve Sertoğlu, G. (2019). Rusça konuşan ebeveynlerin kendilerinin ve çocuklarının yabancı dil olarak Türkçe öğrenme nedenleri ile Türk kültürüne ilişkin görüşleri. *Journal of History School*, 12(42), 1101-1121. <http://dx.doi.org/10.29228/Joh24956>
- *[M-41] Yılmaz, F. (2015). Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti'ndeki görsellerde kültür aktarımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 841-849.
- *[M-19] Yılmaz, F., ve Taşkın, M. (2014). Hacivat Karagöz oyunları ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve kültür aktarımı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2(5), 270-288.
- *[M-22] Yılmaz, İ., ve Şeref, İ. (2013). Araplara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti'nde kültür aktarımı. *Electronic Turkish Studies*, 8(4), 1479-1498.
- Yüksek Öğretim Kurumu. (2022, Eylül 01). *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yunus Emre Enstitüsü. (2021, Ocak 03). *Anadolu Hikâyeleri Dizisi*. <https://www.yee.org.tr/tr/yayin/anadolu-hikayeleri-dizisi>
- Zimmer, L. (2006). Qualitative meta-synthesis: a question of dialoguing with texts. *Journal of Advanced Nursing*, 53(3), 311-318.

A REVIEW OF STUDIES ON THE CULTURAL DIMENSION OF TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: A META- SYNTHESIS STUDY

ABSTRACT

The aim of this research is to investigate the research conducted on the type of articles and academic papers related to “culture” in teaching of Turkish as a foreign language and to reveal the tendencies on “culture”. In accordance with this purpose, the data were obtained by means of meta-synthesis and it was tried to gain a holistic view of the research on culture in teaching Turkish as a foreign language. The present study is a case study of qualitative research patterns. In determining the studies to be included in the study, it has been determined as the main criterion that they examine any cultural-related dimension of teaching Turkish as a foreign language. Accordingly, 48 articles published between 2010-2020 have been identified.

Based on the data revealed by the aforementioned studies, determinations were made on the following topics, especially the results that support or contradict each other in the research areas related to each other: While mixed method was preferred in two of the studies, qualitative methods were preferred in 45 of them, quantitative methods were preferred in none of them. Document analysis (22), interview (9), content analysis (5), meta-analysis (2), survey method and experimental method (1) are the most frequently preferred methods in studies. While certain cultural classifications such as CEFR (7), ICH (3), Brooks (2), Byram (1), Moran (1) are used to make culture, which has a broad and relative concept area, a concrete criterion and to ensure the validity and reliability of the findings, 7 studies do not adopt cultural standards. The most frequently examined samples were textbooks (25), students (5), teachers (3), texts (3). It was tried to reach holistic data by considering the findings of the studies examining similar samples together. Based on these evaluations, suggestions for cultural standards, patterns, methods, samples and subject areas to be adopted by culture-oriented researches are presented.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, culture, cultural standard, meta-synthesis.